

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 26.

ANY I.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y poch, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d'avenços de la ciencia y planter de filosofis y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terror y de las minas els fruits y minerals. Las aigües de sos rius saltant de resclosa movent enginys del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill illegitim del antich criat en els avenços actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d'una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obtenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LLUIS DOMENECHE Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes . . . . . 0'50
 Fora semestre . . . . . 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 5 Juliol de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 5 V La Preciosissima Sanch de N. Sr. J. C., Sant Miquel dels Sants cf. y Sta. Zoè mr.—Abs. gen. Trinitat.—Dilluns 6 S. Isaias profeta y Sant Trànquil mr.—Dimars 7 Sants Fermi y Odo bb.—(X en la ciutat d' Urgell).—Dimecros 8 Santa Isabel vda, reyna de Portugal.—Dijous 9. Sant Zenon y comp. mrs. y Sta. Anatolia vg. mr.—Divendres 10 S. Cristófol mr., los set germans mrs. y Sta. Amalia.—Disapte 11 S. Pio I. p. mr. y S. Abundio pbr. mr.

Ignorancia de la classe obrera respecte al Catalanisme

Causa ma verdadera pena sentir per arreu lo que dihuen gran majoria d' obrers parlant de Catalanisme, y las moltas barbaritats que surten de sas bocas en las conversas ahont se parla d' ell; demostrant d' aqueix modo, que ni saben lo que es, ni lo que significa aqueixa paraula avuy tant estesa per tots los àmbits de nostra terra.

Lo Catalanisme, dihuen els uns, es un partit compost no més que de fabricants y burgesos; els altres, que es manat y dirigit pel cleró; els de més enllá, que es egoista, que es separatista, que es reaccionari y mil y mil cosas més que, com ja havem dit avans, donan á compendre la gran ignorancia en que están respecte aquesta idea.

Embabiats per aquets forasters enviats pel mateix centralisme á Catalunya no més que per entrebancar l' avens de nostras doctrinas salvadoras, s' han deixat ilusionar per una República que tal com la predicant ells no posará cap remey á nostres mals, y no s' han dedicat ni un moment á estudiar nostre programa, ni llegir nostres periodichs ni escoltar moltas y moltas explicacions que del catalanisme han fet en los mitins y conferencias los millors oradors de la terra catalana.

Si s' fixessin una mica en nostre programa funamental, veurían que en cap més programa polítich, se 'ls demana

l' abolicíó del servey militar, aquet servey que 'ls han fet veure qu' essent obligatori ja estaria arreglat, sense mirar que pel mateix fet desobligatori ja es un atentat contra la llibertat que tant tenen á la boca; en cap més programa trobarían l' impost progressiu sobre la renda, de manera que 'l qui no te res; no hauría de pagar res; cap més partit els ofereix el sufragi per classes, manera de tenir representació directa de la seva en totas las corporacions populars, unicas midas políticas efectivas y dignificadoras, únich camí d' arribar á alternar en la governació del país y de dignificar al obrer y alsarlo devant de las altres classes socials.

Veurían, si estudiessin nostras doctrinas, que 'l catalanisme també predica la llibertat pero no la llibertat mentida que aquets vividors predican cada dia volguent imposarla ab la creencias dels altres, no la llibertat que persegueix burgesos freres y capelláns, no aixó no és llibertat; sinó que la llibertat que vol el Catalanisme, es que tot se desenrotlli sense impositcions de cap mena, y que tot lo que te dret á la vida, visqui y creixi lliurement ab las sevas propias forsas.

Veurían que vol també la fraternitat, res de aquets odis de classes, res de lluitas socials que sempre s' acaban sacrificant vidas, y vidas de pobres, lo mateix que si 's necessités sanch d' obrers per resoldrer la seva emancipació, no res d' axó: el Catalanisme vol l' amor y la pau entre tots els cataláns, no vol sacrificis de vidas de pobres ni de ríchs, de amichs ni d'enemichs; vol que tots nos estimém com á fills que som d' una mateixa mare.

Que diferent que 'l veurían al catalanisme si 'l estudiessin sense passió de cap classe, si paressin l' atenció en tots y cada un dels articles del seu programa y en los acorts de las sevas assembleas!

Obrers tots de Catalunya! en lloch de deixarvos enlluhernar per las prédicas de aquets forasters que res de bó os ofereixen, dediqueu algunas estonas a examinar nostre programa, á llegir nostres periodichs, á escoltar nostres oradors, y os convenceréu de que cap partit es tant favorable á la classe

proletaria com el Catalanisme, puig aquet va á la devantera del progrés modern, y per aixó dintre d' ell hi caben tots aquells que professan un verdader amor á Catalunya, y dintre de son amplissin esperit de tolerancia, podeu entrarhi per ajudarlo á obtenir la lliberació de nostra terra, tots aquells que acceptin los ideals autonomichs en tota sa integritat, reconeixentlos com companys y donantlihi l' abrás de germanor sense demanarli lo que pensan en tot alló que no afecta d' un modo directe al seu programa.

Estém segurissims de que si feu la comparació entre las sevas doctrinas y las dels altres partits, trovareu que las del Catalanisme constitueixen una esperansa positiva per la classe obrera, puig en son programa s' hi senyalan las linias generals de la seva emancipació; emancipació práctica d' una gran servitut moral, lliurantlo del servey militar, y emancipació positiva d' una gran servitut material lliurantlo de tot impost sobre 'l consum y proclamant com á sistema general lo del impost progressiu; y al mateix temps, com ja havem dit avans, se li ofereix el medi de arribar á pendre part en la governació del país, y dignificarcarlo devant dels altres estaments socials, per medi del sufragi per classes.

JOSEPH RAURELL Y SALVANS (De Llevant.)

Aragó para 'ls aragonesos

Lo periodich que es publica á Alcañiz titulat *El Eco del Guadalupe* defensor acerrim dels interessos regionals, publica en son últim número un article en el que fa atinadas observacions nascudas totas ellas de la trista experiencia, obtinguda acosta d' els desacerts de la marcha política administrativa del odios centralisme, y en el que aixeca la bandera regional, convocant á tots los Aragonesos pera que se acoplin al entorn d' ella, al crit, d' Aragó para los aragonesos.

A continuació ne retallem los següents párrafos com á mostra. «Aquí nos hemos supeditado siempre á los mandatos de un centralismo absorbente é intri-

gante; aquí nos hemos conformado con todo aquello que desde Madrid se ha dispuesto y ordenado dentro del eterno juego de la política de los partidos encargados de empuñar las riendas del Gobierno: aquí, con indiferencia punible, se ha visto durante docenas de años, dar entrada á candidatos extraños, hombres desconocidos, ora del montón anónimo, ora á un marqués de la Cadira, ora nacidos de tierra castellana ora de tierra andaluza. Nunca hemos visto á un aragonés de talla representando en las Cortes los intereses regionales y de ahí los caciques que con mengua de la propia comarca han surgido, introduciendo rivalidades y luchas estériles en los pueblos mientras allá, en Madrid, se sonrien los causantes de las perturbaciones y desgracias que á menudo ocurren en muchas localidades.

«Aragón para los aragonesos»; esta debia haber sido siempre la divisa regional: esta debe ser en estos nuevos tiempos si queremos resucitar el alma aragonesa que tan elocuentemente decia el director de *El Evangelio*.

Los ferrocarriles y los pantanos no los traerán los diputados cuneros por más importancia política que sus paniaguados quieran otorgarles; lo más que realizarán con su influencia será tres ó cuatro carreteras de tercer orden que apenas influirán en el desarrollo agrícola y comercial del Bajo Aragón.

El Progreso y el porvenir de Aragón está en las manos de los mismos aragoneses; si se agitan, si no se duermen, si la constancia y decisión informan una valiente actitud ante el poder público, el triunfo es seguro porque siempre fué de los débiles y de los apáticos la derrota ó el desprecio.

«Las regiones deben ser fuertes y ricas para que la Patria grande sea poderosa y respetada por todas las naciones del mundo.

E. Mullerat.

Tan de bó que tan hermós crit trovi resó en los entenimens y cors dels aragonesos com tambe voldríam lo sentisen las demés regions ja que sen fortas y ricas ellas, rica y forta seria Espanya.

Avant aragonesos ¡visca Aragón!

Una sorpresa de S. Pere

El cacicás més gros de la provincia 's presenta a las portas del Cel,

ab la mateixa barra que gastava en la terra. Sant Pere, que al demañ havia convidat als Apóstols a pendre xocolata, ab motiu de celebrar-se la seva festivitiat, y havia obert las finestras y portas pera airejar l' habitació, se descuidá de tancar ab furrellach la porta forana, deixant-la sols ajustada, y s' estava en aquell moment mitg endormiscat en sa cadira de cuuro, ab els colzes apoyats sobre la taula.

Heus aquí que comensa a sentir una fetor de podridura irresistible. de manera que 's deixondí y coneixent que algú remenava per la porteria, s' alsa mitg esvarat, y al veure al seu darrera al innoble desvergonyit, estigué a punt d' agafar l' escombra y rebátrelhi entre coll y camas.

—Us heu equivocat de porta.—li digué 'l bon vell;—és a can Pere Boter que heu de trucar.

Peró 'l gran P. . . . . tot fent reverencias y disculpas, ágra aplacar las iras del pe . . . . . Sr de Galilea.

—Dispenséu, joh Apóstol venerable!—li digué,—vos que teniu bon cor, perdonéume l' atrevimnt; jo 'm creya que dormíau y no gosava despertarvos, y com he trobat la porta sense tancar, he pensat que no faria cap mal d' entrar, sobre tot tractant ab personas tan bondadosas. Aquí porto una butxacada de expedients, referents a ma conducta; penso que algú d' ells tindrá 'l valor suficient pera franquejarme la entrada al Paradís, si vos, joh noble y misericordiós benhaurat!, us dignéu donarhi una mirada.

Y aqueixas paraulas las digué ab veu tan melosa, ab tal aire de prega a Deu de rostolls y fent tantas reverencias, que Sant Pere se quedá sense saber qué fer; però com tot lo del Cel s' inclina a la misericordia, pensá 'l Sant porter si pel moment seria millor fer els ulls grossos y donar ullada als papers del gran cacich, encara que fós violentantse y tapantse 'ls nassos a causa de la fetor asfixiant que traquina l' intrús foraster.

Al primer cop d' ull a la papera, ja arrufa 'l nas, Sant Pere, tot era paper sellat, d' oficina, cusit y recusat ab fils vermells, del que al Cel no passa ja fá mes de quatre cents anys; no hi havia cap sello de la parroquia; comensá a llegir y s' enfarfege, no 'n podia treure estella.

—Bé, ¿de qui és aixó?—li preguntá al gran personatge.

—Es del notari major de la capital.

—Notari!—digué Sant Pere.—Vaja home, vaja, aquí no serveixen aqueixas firmas.

—Donchs llegeixi aquest altre.—insinuá 'l cacich.

—Veyám: Don Jesus Jarana Colita, secretario perpetuo de Villavieja, respondo de como

y cuando D. Ramiro de los Robledales de la Rinconera; amigo de mi íntima confianza; de un puntapié ha derribado al candidato inculto de este distrito proponiendo la victoria al diputado más católico, apostólico y romano que el mismo Papa y todo el colegio de cardenales.

—Del diputat canalla,—exclamà en Banyeta, que escoltava per una espillera;—del hipócrita que, ab la capa de religió, cometa mil infamias y feya saltar els quartos als...

—¡Calla, tú!—digué 'l vell porter,—veyam si't tiro rostos avall. ¡Quins papers y quinas firmas!—barbotejava 'l bon vell: Y continuà llegint alguns certificats, tirantlos tots al cove, y en trobà un d' un tal Conejo, dipositarí de la fé pública, que assegurava que 'l de la Rinconera se passejava pels carrers de la capital, acompanyant capellans y frares, priors d' ordres religioses, bisbes, arquebisbes, que havia lograt tres vicaris pels pobles més pobres de la seva provincia, un port de mar pera la població més rica del districte, y una gran farola que salvaria a centenars y a mils de mariners que 's perdian en els esculls de la colzada.

—De passejarse ab el clero, ho feya pera enganyar als que encara duhen llana al clatell,—respongué en Banyeta;—els vicaris els ha promés y no hi han anat may; al port de mar y a la farola, fá setze anys que ell mateix hi posa la primera pedra y encara no hi han tocat res més, lo que han lograt és que tres cents minyons fossin curts de talla, carregant el cupo a las provincias de Llevant, perjudicantne a tres cents més y fent morir a tres centas mares d' angunia.

—Te dich que callis—tornà a fer Sant Pere—y no 't fiquis ahont no 't demanan.

El venerable vell continuà llegint, però aburrit y fadigat, sempre que guaitava las firmas feya una negarrufa, més com és un sach de paciència, anava aguantant. Llavors trobà un certificat del secretari del Ajuntament de Pueblitosolfa, que deya lo següent: Ha lograt dos beneficis per dos capellans pobres, va donar tres mil duros al poble de Castellidellà per... aquí Sant Pere no entengué la lletra; ha colcat tots els empleats de la provincia, que 's morian de gana; pasan de seize 'ls jutges que ha reposat durant sa vida; a n'ell se deu la Xaranga que fa divertir... A Sant Pere, quan llegia aixó semblava que li venien malas estrogancias.

En Banyeta impertinent y tossut hi tornava:—els capellans eran parents seus, els tres mil duros y altres innumerables, els hi donà pera comprar vots y corrompre las masses obreras, els empleats devian donar-li la meitat del sou, la Xaranga...

—¡Vols callar o no? encara m' acabaras la paciència; ha lograt el triomf del diputat católich en deu legislaturas.

—Del diputat del Dimoni—tornà a fer en Banyeta—que 's valia pera triomfar, dels quinzeneris y abarquistas y morts del cementiri y de la llana dels homes de bé, que dormian com las bestias; del diputat que anava sempre en favor del Govern, carregant als pobles d' impostos y votant las iniquitats més infernals contra las regions; del que contribuí tant com pogué a la pérdua de las colonias, y ab la capa d' home honrat y de fer favors a tothom, se partia ab ell un remat de mils duros cada any, arrancantlos dels suors de las pobres victimas; y aquet secretari que firma és processat per deu mil estafarias...

El pescador de Galilea, empipat, girà 'l cap vers 'l espiera y exclamà: —Té dich que callis, y sinó te rebato el finestró pels nassos, aixó és massa faneria... Y anava a missa cada festa, y a confessar cada mes, y feya grans caritats als pobres...

—Sí, sí, a missa de dotze perque 'l vegessin—continuava 'l dimoni y a fer comunions sacrilegas, y quan volia donar quelcom als pobres, ja mitja Espanya ho sabia.

—Ay jo 't fum!—digué St. Pere —encara te deus pensar que m' ensenyarás de menar gats a bèure... y d' un rebolada li rebaté la porteta de 'l espiera pels mostatxus. Y encara aguantava 'l vellet, si bé 's conelxi 'l mareig que li causava aquell fastich de papers extranyes, però com tots eran del mateix tarannar, al últim li digué:

—Bè; triéune algún que fassi pel cas, que sia del Rector, del vicari, de qualsevol capellà que us hagi assistit a la hora de la mort, d' un ministre de 'l iglesia, perque jo tinch las claus del Paradís; no son pas els notaris, ni secretaris, majorment aquets quals firmas en aquets països valen tant com lo que he trobat avuy.

—Veuréu, oh misericordiós porter—digué don Ramiro de la Rinconera—la mort me va sorprendre, y quan els capellans vingueren, ja no...

—També m' heu sorprés vos que heu entrat sense permís...

—Be, al menos tingué la bondat de llegir aquet plech; me sembra que us agradará.

Era d' un Escrivá que ell, ab sa influencia, havia colcat en el Tribunal Suprém. Deya que, següent diputat el de la Rinconera, y carn y ungla ab el president del Consell de ministros del Estat més católich del món, ab el president citat havia contribuít a evitar las guerras, a posar la pau als pobles, a fer bé a la humanitat, cooperant a 'l obra grandiosa dels grans estadistas.

Aquet document val tant com els altres—digué Sant Pere—De Tribunal Suprém no n' hi ha sinó un, que té la residencia aquí, allà baix en aquell cantó, per lo que 's veu, feu totas las cosas al engrós, tot ho teniu molt gran, molt ample, com la conciencia d' un ministre; de massa gran no pot passar per aquesta porta.

En Banyeta, més tossut que una banya de marrá, fent un embu, ab las mans, s' acostá al forat de la clau y de una manera o altre feya entrar la veu.

—Es mentida tot aixó; las guerras las va encendre, votá perque cent mil pobres anessin a morir a la Manigua, era dels del último hombre y la última peseta, votá perque tornessin a governar els mateixos que causaren el desastre, votá per...

Vaja, sort que acabem. que si no, ja t' arreglaría.—Bè, feu Sant Pere, embafat y cuit de tanta paperada, t' eniu res més pera alegrar?

Però com el gran cacicás tornés a repetir las mateixas cansons, indignat y resolt, aixís l' increpá:

—Per a qui han passat a centenars de mares y fills, victimas de vostre procedir, minyons morts de fam y de miseria per culpa vostra, sense 'ls que heu tirat al infern, sembrant la immoralitat y la baixesa: allà abaix heu deixat el país ple de deshonoras, d' odís, de pornografía, d' administració corrompuda y corromptora, desastres y ruinas; encara preteniu entrar en aquet regne? Es l' atreviment més insolít que 'ha vist may; desde que soch porter d' aquet palau no m' havia passat un cas semblant; aneu, marxeume del devant, que no us vull sentir més.

Y encara 'l gran Brahma s' agnollava als peus de S. Pere, demanantli mil perdons y donant escusas, mentres una forsa misteriosa l' impelia cap en fora: ahont l' esperava aquell de la espiera; que tot fent la mitja rialla y donantli coets a la espatlla al estil dels grans estadistas, aixís li parlava:

—Home del dimoni, si aquet vellor de Sant Pere és un cansoner més carregat d' escrúpols que cap monja; si no hagués sigut jo, encara era capax d' escoltarne, aném, aném cap al nostre barri y veurás la rebuda que 't farán; y de sobre 's trobaren devant la porta, que s'

obrí sense tustar. Y de dret se 'n anaren vers la sala dels cacichs, ahont fou saludat pels grans pantorrillas, ab un estrèpit tan horriós que feu tremolar al mateix centre de la terra. Satanás, que dormia dejús d' aquella bauma, al sentir 'l esvalot formidable, cregué que 'l infern s' obría, puja tot esvarat, y al enterarse del cas, esclatá una rialla tan aspra y fonda que 'l terratremol de la Martinica no 's sentiria, comparat ab ella.

Llavors l' esperit del mal, ab veu de trò espetá la següent arenga:

—Fills de la revolta, may com ara havíam tingut a casi tot el món nostre, mercès a la energia y a la manya del caciquisme; l' odi y la discordia regnan en gran part de la terra, hem guanyat la victoria, però no cal dormir; aquí dalt, ai indret de la costa lleuantina, se 'ns torna a declarar la guerra, un poble tossut, que ja en 1793 derrotá 'ls exercits dels jacobins francesos amichs nostres, preté alsarse contra 'l infern y escapar-se de la guillotina que l' amenassa. Redoblém els esforços, y aném a combatre ab tota mena d' armas, desde el Canigó fins a Valencia, d' Andorra fins a Barcelona, al Rosselló y a Mallorca; paréu totas las trampas imaginables, no perdoném cap medi per vil que sia, inspirém als governants las injusticias y iniquitats més horribles, inspirém als governants la rabia més folla, l' odi contra Deu y el próxim y totas las passions més baixas, dividim als pobles, cridém sempre viva la llibertat en mitg de l' anarquia y el degollament, un viva la llibertat donat, a temps, engresca las trbras com en l' any 35, encén las sanchs y fá miracles; ja ho tenim entés: que 'l món s' encengui y no perilli nostre regne.

Sant Pere, que té un oído molt fi y se l' escoltava desde la porteria deye ab veu calmosa y reposada:

—Ja pots cridar, ja, que aquesta vegada no sortirás pas ab la teva, per tot arreu te venen las orellas; ha durat massa la cansó: enfadosa.

Joseph Berga.

Carta oberta al Sr. Maura, sobre motiu d' un joch de compares

Sr. D. Antoni Manra, Molt si meu: Yá sé lo millor que dirán los que tinguen la paciència de llegir esta carta que, impertinent da mi, m' atrevixo a dirigirli: diran que he caigut del niu. V, també podria dirme: donchs si sabs que han de dir aixó de tú, perque m' escrius en carta oberta? A lo que tinch que replicarli, que l' no escriureli ni en carta oberta ni en tancada, no m' lliuraré de que m' diguen que soch dels escapats de la persecució d' Herodes. Los pochos ó es molts que, en converses, mes ó menos públiques ó mes ó menos privades, m' han sentit elogiar a vosté pels seus propositos regeneradors o reformadors; perque, la veritat; vaig caure en la becada de creure, quan vosté va entrar al poder, que a les horas si que anava de bó, que per lo menos l' intenció de vosté era recta, que la capacitat de vosté era molt gran y totes sas condicions idóneas y fins l' ocasió propicia pera iniciar lo moviment de la salvació d' Espanya. Lo mateix desitg m' ho va fer creure tot aixó. Es lo que diem per aquí qui te fam somia rollos.

Però ¡quin desengany D. Antoni! No vull dir que vosté no reunisca totes las condicions que jo creia; però si que diré que comenso a duptarho y que, encara que les tinga, no serviran pera portarnos la regeneració que tanta falta 'ns fa.

Y já que no puch evitar que algú 's burle de mí pel xasco que he tingut, vull desfogarme una mica; perque aixó de desfogarse de vega-

des es una necessitat pera quedar hu tranquil, y aixá es una d' elles. Es quelcom paregut a n' alló del derecho de pataleo.

Y ara anem a lo que fa 'l cas, Vosté sabrá no ho ha de saber, si te medís de sobres pera averiguarho, y encara que no si tingues no faltarien mes de quatre que li embutirien al servell, vullgues que nó lo coneixement de aixó a que m' refereixo: vosté sabrá donchs que quan l' exministre Puigcerver vá arribar dins de son partit a la categoria de cap de colla, vá haver de bu-carse un distrit pera que 's fes representar en Corts per un germá de dit exministre, haventli tocat en sort este de Roquetes; vosté sabrá que despres d' haver sigut elegit diputat dit señor germá del exmiuistre Puigcerver, per primera vegada en situació fuscionista y ab facilitat relativa, al preteude representar per segona xegada este distrit, lo va trobar disposat ce, tal modo, que va ser menester donar una especie de cop d' Estat, ó de distrit, processant 12 ajuntaments del mateix. ¡Y quines cosas se contén d' aquell negoci! Vosté sabrá que al comensar la regeneració, a la primera pujada al poder de n' Silvela, continuant lo distrit de Roquetes en lo mateix estat en que l' va deixar aquella suspensió d' Ajuntaments, li vá disputar l' actia germa del ex ministre Puigcerver, lo fill del distrit, Sr. Marques de las Atalayuelas en calitat de candidat ministerial, y que havent triomfat apuet últim señor per mes de 1.000 vots de majoria sobre 'l germá del ex ministre Puigcerver, per resabis de la política vella, que encara feyan que 's consideressen com a intangibles les prerogatives de cacich cap de colla, la Junta d' escrutini va escamotejarli al Sr. Marques tots los vots que vá vulguer, y 'l Congrés, ó la comissió d' actes, va sancionar l' escamoteig, quedant diputat per Roquetes y per tercera vegada 'l germá del exministre Sr. Puigcerver.

No cal dir que, ab aixos antecedents, al presentarse dit señor, candidat per quarta vegada, en situació de Sagasta, já ningú li vá disputar la representació que tant manyerament sabia conquistar, y aixís mateix hauria sucsehit ara si no hagues sigut per vosté, señor Maura, ei señor, per vosté, que, al ajuntarse ab Silvela, vá anunciar als quatre vents que anava per de prompte a corretgir ab má forta les viciades costums polítiques en quant dependis de vosté, fent creure que l' actual govern, a conte d' amantar los abusos de costum, garantiria ab tota llealtat la sinceritat electoral y castigaría les infraccions que 's cometessen.

Y aquí entrá 'l meu ressentiment del que necessito desfogarme. A mí ni mí va ni mí vé de les lluites entre liberals y conservedors; soch dels que sempre han estat girats d' espalles (eixa es frase seua, Sr. Maura) als polítichs d' aixos partits; perteneixo a la massa neutra que no confia ni dels uns ni dels altres; pero, com a ciutadà, m' interessa que hi hagi moralitat en l' administració, que la llei siga llei y la justicia justicia, y en eixe concepte, y en la impossibilitat de lluytar en favor d' un candidat mes afí a les meves idees vejent alguna ventatja en lo Marques de las Atalayuelas, per ser fill del distrit, persona honrada y no gastada en les males arts ingénites de la política espanyola, sobre 'l germá del exminstre Puigcerver, quina historia política relacionada ab eixe distrit y quina manera d' influir sobre 'l mateix quedant referides, desitjava que 's presentés a la lluita electoral lo dit Sr. Marques pera apoyar-lo ab mon vot.

(Continuará.)

Lo M. I. S. Delegat d' Hacienda de la provincia s' ha

NOTICIES

Els representants regionalistas.—Aixís que comensí la discussió del missatge en el Congrés, anirán a Madrid el senador regionalista señor marqués de Camps, y els diputats senyors Rusiñol, Domech, Saler y March, Rius y Torres y Albó.

En una reunió que han celebrat dits senyors y a la que hi assistiren la majoria dels que foren candidats regionalistas, se senyalá ab unanimitat de criteri la orientació que tant en lo económic com en lo polítich deu seguir la minoria catalanista.

Missatge de la Lliga Regionalista.—La "Lliga Regionalista de Barcelona," ha dirigit als regidors catalanistas un missatge per una banda, de protesta de la mesquinassa y l' enveja que duptant d' ells els fan blanchs de la calumnia y de la crítica sectaria, y per l' altra banda, d' encoratjament en la campanya de regeneració que han emprés dintre d' aquell Ajuntament.

Dit missatge acaba ab el següent párrafo.

"Vos coneixem de sobras y vos coneix tothom, pera may duptar de vostre comportament. No més que per descàrrech nostre, vos enviem aquet missatge de companyerisme, ab só de protesta per una banda y d' encoratjament per l' altra. Vos l' enviem pera dirvos: conteu ab nosaltres no decayeu d' esperit, y despreciant els lladruchs dels envejosos y burlats, seguí la vostra obra de regeneració, quins fonaments heu posat, que l' edifici anirá amunt. La justicia vos la farán temps a venir."

Ja hi tornem a ser.—El diputat nacionalista basch señor Urquijo, al intervenir en la discussió que 'n el Congrés s' ha mogut respecte al jurament que deuen prestar els diputats, ha dit ab tota franquesa que no podia acceptar la Constitució per no reconeixer aquesta la llibertat de Basconia.

¡May hagués fet tal cosa! Dir aixó y sortirse de sas casillas tots els encasillats gendres, nebots, cosins y demés parents de l' alta llopoda inconsutil, tot va ser hú.— ¡Aquí no hay más que españoles!—cridava un.— ¡Una provincia como otra cualquiera!—deya l' altre. Y tot aixó ensenyant unas dents que manifestavan ab tota eloqüencia las aspiracions d' aquella gent a una nació extensa, ben extensa, pera tenir bon tros ahont clavarhi las sevas dentelladas.

Bizcarras y catalanistas.—Segons diu un periodich, s' assegura que 'l diputat a Corts per Bilbao señor Urquijo presentará una esmena al missatge, suscrita també pels diputats catalanistas, demanant l' establiment de las llibertats vascas.

dignat honorarnos ab un atent B. L. M. que agraheim y al que quedem á la reciproca.

Havem entrat de plé á ple, al istiu, lo termometro pasa tots los días de 30 graus; estem doncs en época de banys y de fer escursions estiuhencas, cambian de clima y suspenen per una temporada la febrosa vida que portem durant l'any, afí de recobrar las forsas perdudas y adquirirne de novas per tornar á enpendre la tasca que cadascú té senyalada en son pás sobre la terra.

Sembla que lo *radio* ó faixa subjecta al impost de consums al voltan de la població s' ha axemplat ab lo fi de aumentar tan odiosa tributació. No volem parlar de la seva conveniencia; baix lo punt de vista económic y administratiu pero si fer avinent al Ajuntament que és fixi en que mentras las arrabals creixen y s' en fan de novas la ciutat disminueix, sen rarissimas las novas edificacions, fet que atribuim al desitj que tenen los ciutadans á fugid'els impostos y restriccions a que s' comdemna á sufrir als que vivim á ciutat, com també deu de tenirse present que l' cens de la població es major en la part disseminada ó escampada per las arrabals que la de la ciutat, degut á nostre entendre repetim á la major economia y libertat de viure en aquells que no en eixa, rahons que talvegada si es tenian en compte farian estudiá una nova manera d' establí la tributació de consums.

Robo del Museu Episcopal

de Vich.—Escandalós per demes ha estat lo robo efectuat á Vich. Es lo tema obligat de totas las conversas dels vigatans, quins exageran, potser, un xich, la quantía del robo, fentla pujar alguns á 30.000 duros.

Lo fet degué efectuar-se lo divendres á la nit ó l' dissapte al mati. Los lladres entraren per un balcó que dona á la plassa de Santa María, rompent ab una punta de diamant los vidres.

Entre 'ls obgetes robats, que alguns fan pujar, potser exagerament, á 400, s' hi compta la colecció de monedas hispano-colonials, desde Felip II fins á la fetxa; varis marfils, entre ells un triptich notabilissim, cáizers, y la major part de las joyas de més valor artistich, algunas d' ellas de poch valor material.

També intentaren las lladres robar lo monetari vigatá no podentho conseguir.

Senyals dels temps.

Allá al Nort del Estat espanyol s' ha enfonzat un pont arrosegant al fons d' un torrent á un tren de vintitres vagons, replens de viatgers que han mort ó han quedat seriament malmesos en son físich casi tots al caure d' un espadat terré d' alsaria d' un quint pis. Ab l' impresionabilitat innata en la gent d' aqueisas teras, s' ha aixecat arreu una cridoria espantosa. Tothom protesta y demana que s' fassin indagacions, s' esbrini qui son los culpables y se 'ls castigui com mereixen, perque serveixi de exemple evitanse la repetició de semblants fets.

La cridoria es aixordadora y no's parla d' altra cosa.

Mentres los cadávres destrosats y calens encara reposin sobre la terra humitejada ab la sanch vessada á doll; en tant que l' ferits s' agitin febrosechs en los lits dels hosqitals, s' en parla en cara de la inmensa hecatombe que ha sembrat lo terror y ha fet esclatar l' indignació.

Més la cridoria anirá minvant de mica en mica y ben prompte, á mida que s' enterrri als morts y 'ls ferits se curin, s' anirá calmant l' indignació general y ben aviat ja ningú se'n recordará de descubrir als culpables del desastre perdonarlos lo cástich que s' mereixen y, io qu' es pitjor encara, ningú pensarà en reorganizar losserveys deficientes y viciosos, de manera que sigui difícil la repetició de semblants desgracias.

Tot va igual en aquet país deixat de la má de Deu.

Los restes dels morts, repasarán en las tombas; los que hi hagin perdut brassos, camas ó altra part important de la seva persona, procuraran passarsen, y si no poden pitjor per ells, mes las omnipotents companyas ferroviarias, en quins consells hi juntas hi figuran ministros, exministros, directores generals y altres personatges de Madrid, continuaran explotant sas líneas ab lo menos gasto que 'ls hi sia possible, encara que pera aixó tinguin d' apuntalar los ponts ab fustas y vigas, com succeheix en algun lloch de Espanya no pas tan amagat que no puguin enterarsen los enginyers de las divisions y l' inspectors que paga l' Estat.

No en va s' han escrit en castellá las duas frases: "Que haya un cadáver más, qué im-

porta al mundo," y "No es nada, un soldado muerto; puede el baile continuar."

—Si s' aproba la lley de Maura, reformant l' administració provincial y municipal quedarán reduhits á uns dos mil los ajuntaments en tot l' Estat espayol.

Si en lloch de neixer lo Sr. Maura á Mallorca neix á Madrid, lo millor dia presentaria á les corts un projecte de lley declarant que en tot Espanya hi hagués un sol municipi: lo de la Capital de la Monarquia; los demes pobles, per importants que fossin, sols tinguesen un *Alcalde de Barri*.

Per lo que s' veu la administració provincial y municipal aquí á Espanya, es enrevesada de debó, puig que son moltes les reformes que hi han intentat los nostres estadistes, y cap ha arribat á viés de fet.

Es que tots buscan la *cuadratura del circulo* y com contra lo natural no pot anarshi, no poden trobarla.

Y tan fácil com es, arreglar la Lley provincial y municipal! Tot y aceptant les coses tal com están ara, ab dos articles n' hi ha prou, que poden dir lo següent:

1.er "Quedan suprimides totes les Diputacions provincials."

2.^{on} "Lo Gobernador Civil imposará una penyora de 1000 pessetes als arcaldes que, transcorreguts dos mesos després d' acabat l' any económicoich no hajan rendit comptes de la seua gestió administrativa, y passará lo tant de culpa als Tribunals pera que pels mateixos sia castigada tota intracció qu' en los gastos s' hi trobi."

L' acreditada llibreria «L' Arenc» ha nublicat el tomet número 7 de la «Biblioteca popular» que tan bon exit obté y tan servirá pera estendrer y fer esmar la llengua catalana; correhuada per mostres com Mosen Jacinto Verdaguer quin es l' Autor del dit tomet n.º 7 titulat «Viatjes» que recomanen als nostres llegidors ab la seguritat que passaran un rato bó en la lectura d' aital llibret.

Com los demes de la citada colecció val 0'50 pessetas.

HOTEL
TERMINUS
282. ARAGÓ 282.
devant del baixador de Paseig de Gracia y aprop dels tranvías.
BARCELONA

Gran confort y gust artistich en totas las dependencias.

RESTAURANT Y COLMADO
á disposició dels viatgers que hagin de marxar ó arribin en els trens que á cada moment paran al baixador.
Esmorzars de 12 á 3 tarde desde 14 rals en augment, Linars de 6 á 10 verpre desde 4 ptas.

Imp. Jose L. Focuer.—Tortosa

de los que en el han sido, y son, y serán Colegiales, conforme á los estatutos de dicho Colegio, para *in futurum* se sepa los que han sido del numero del Colegio: el cual libro se hizo al principio del año 1590. dejando de nombrar todos los Colegiales, que hasta dicho año 90. eran muertos, por no haber necesidad que se escribiesen en dicho libro; solamente se comienza á poner la nómina de los que entonces vivian, y los que depues se han seguido, de los cuales solo se nombraran los Maestros, dejando los demas, aunque personas tambien eminentes en Religión, y letras, por no cansar, ni causar fastidio.

Fué Colegial en este Real Colegio, el Reverendissimo Padre Maestro Fray Juan Izquierdo, que fué Provincial desta Provincia de Aragon, y despues fué electo en Obispo desta Ciudad de Tortosa, el cual ilustró este Real Colegio con el Templo que en él edificó, que es de los mejores desta Ciudad, con algunas rentas que dejó. Fué tambien Colegial entre los Colegiales antiguos el tan digno de memoria el Reverendissimo Padre Fray Pedro Martyr Coma, natural de Solsona, y hijo de Santa Catarina Martyr de Barcelona, de donde fué Prior, y Provincial desta Provincia de Aragon, Lector de la Catedral de Tarragona, Inquisidor de Barcelona, y Obispo de Elna; y reparó aquella Iglesia, y defendió varonilmente la libertad Eclesiástica. A estos siguieron el Padre Maestro Fray Ramos Pascual, natural de Barcelona, y hijo del mesmo Convento, donde fué tres veces Prior. Estudió en Paris, fué muy docto, y Catedrático en la Universidad de Barcelona muchos años, Visitador de los Benitos, y Agustinos Claustrales en Cataluña; y escribió sobre las Epistolas de S. Pablo, y fué electo Provincial desta Provincia. El Padre Maestro Fray Pedro Satorrés, natural de Barcelona, hijo del Convento de Santa Catarina Martyr de la propia Ciudad, de donde fué Prior. Fundó el Convento de San Francisco desta Ciudad de Tortosa, y por su grande sabiduria le llevó en su compañía por Teólogo al Concilio de Trento el señor Obispo de Tortosa don Martín de Córdoba. El Padre Maestro Fray Benedicto Desclergues, fué hombre de grande gobierno, hijo del Convento de Santa Catarina Martyr

dos ellos mas de 3.000 ducados, entendiendo entonces el bendito fundador, que el Emperador Carlos Quinto de buena memoria, queria fundar en Valencia un Colegio, para Christianos nuevos, y que del Obispado de Tortosa le señalaba 800 ducados de renta, se puso luego en camino, y le representó que más justo era que aquella cantidad se diese para fundar Colegio tambien de Nuevos convertidos en la propia Ciudad de Tortosa: Y poniendo muchos medios, salió con lo que pedía, y deseaba que el Emperador señaló los 500 ducados para Colegio de Christianos nuevos, y los 300 para llevar adelante el de los Religiosos, que está al lado deste. Luego se comenzó á labrar magnificamente el de los Nuevos convertidos, al lado del de los Frayles, y en estando concluydo, se pusieron Colegiales en el, y se van siempre poniendo. Esto dize el Padre Diago. Más ya desde el año 1611. que los Moriscos fueron expelidos de España, ha cesado el entrar en el Nuevos convertidos, sino que en lugar de aquellos, entran agora hijos de padres pobres de la Ciudad, y del Obispado. Gobiernalos un Religioso exemplar, y docto, de la Orden, que tiene entre ellos titulo de Rector, y al presente lo es el Padre Maestro, Fray Hipólito Barber, hijo natural desta Ciudad, y que ha leydo muchos años, y otro de la misma, les enseña de leer y escribir, y despues les lee Gramatica, y en siendo ya latinos, pasan al Colegio de los Religiosos, y allí oyen Artes, y Teología. De tanto bien como este fué causa el Maestro Sorio, á quien está obligadissima la Provincia, así por esso, como por los Religiosos, que en aquel Colegio se han hecho despues acá grandemente doctos, y letrados, como se verá abajo. Bien pudiera (dando razon del copioso numero dellos, y de sus grandes letras) alargar la pluma, aunque por pensar que acabo de rato quedaria corto, concluyo, diziendo en general, que del ha salido la maravillosa doctrina, y ciencia, que hoy florece tanto en la Provincia. En el libro primero cap. 28. desta misma historia, dize este Padre Diago, tratando de los Lectores de la Seo de Tortosa, que fué el primer Lector Fray Bartolomé Gaçon, y despues el Maestro Fray Raymundo de Castellon, y así fué siempre larguissimos años proveyda en

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASSES
Sabates y botines d'ivern
Confecció esmerada pera 'ls que tenen
los peus delicats.
Casa fundada l' any 1866.
PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex-
alumne de 'ls professors Baguinski y
Jacobson de Berlín, Lermoyez, Gougen-
heim y Viollet de París, ofereix al pú-
blich son

**Consultori especial pera 'l tractament
de las malalties de la
Gola, Nas y Orellas**

Montat ab arregle als darrers avenços
moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44,
principal.

Barcelona

**Gran Perruquería Colón
de Francesch Espuny**
Carré del Angel n.º 26.

*Aquet establiment ultimament re-
novat, ofereix á sas numerosas pa-
rroquias tota mena de comoditats y
avanços en l' art de la perruqueria
y perfumeria.*

Disponible

**Sin empleo de capital,
buena ganancia diaria;
se obtiene escribiendo á
G. A. B.—Casella Postale,
N. 196 Milán (Italia).**

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.
Ex-ajudan de la Clinica de malat-
ties dels ulls del Dr. Galezowski
CONSULTA DE 11 A 1
Pasatge Franquet, Pral.
TORTOSA

**Espartería de
Jaume Casanova**

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Se acaban de rebre una gran partida
de espart de tota mena (garbillo y amarat)
llibans, cordas, betas d' espart restallat,
cofins y estoras pera carros; tot á preus
baratissims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.
Tortosa

Disponible

Drogueria, Perfumeria, Ultrama-
rins, Comestibles y Colmado
**Viuda de
N. Canivell y Sala**

ANGEL, 6 Y 8
TORTOSA

Complet assortit en

Pastes pera sopa llegendimes de
Mallorca.
Conserves de totes clases
Abadeijo 1.ª, coa foradada
Manteques
Formatjes
Embutits
Fiambres

Sucres
Cafés
Cacaos
Thés
Chocolates
Bombons
Galletes y biscuits
Aixarops y horchates

Articles fotogràfics
Productes químichs
Aigües minerals
Específichs nacionals y estran-
gers
Colors y barnisos
Broches y pinsells
Barnis mineral

Carbuo de calci
Petróleo refinat
Esplosius, meches y perdigons
Abonos
Sofrés
Sulfat de coure
Llavos

Vins de taula, generosos y champans
Licors del pays y extrangers

Llibreria fundada 'l siglo XVIII

Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES:

Obres de Mossén Jascinto Verdager
La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

Disponible

ARTHUR MESTRE

Gran surtir de Petaques, Paraygues, Pipes, Parasols, Bastons,
Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Juguets, Puntilles, Brodats,
Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos,
y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESAS EN
CARTO DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES
CLASSES, CURBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.
Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

Religiosas deste Orden: de los cuales he hallado los siguientes. Fray Bernardo de Montañana fué Letor desta, Catedral el año 1373. Fray Pedro Feliu, el año de 1377. Fray Pedro Tosquela, el de 1390. Fray Arnaldo de Podio presentado, el de 1391. Fray Antonio de Podio el de 1395. Fray Juan Guerra, despues de haber sido Provincial, el año de 1414, estando en Tortosa Benedicto 13. Fray Pedro Gil de Manresa, el de 1418. Fray Martín Trilles, que despues fué Provincial, el de 1428. Fray Layme Gil, que despues fué Provincial, y Maestro del Palacio Sacro, el de 1436. En todo este tiempo se proveyó la Lectoria de la Seo de Tortosa en los Padres desta Orden de Predicadores, como se ha dicho, hechando mano entonces aquella santa, Iglesia de los Padres desta Provincia; y podía muy bien, pues en tiempo, en que abia liciones de Teologia escolástica, y escritura en el Palacio Sacro, que era este mismo tiempo, se fiaba el Sumo Pontífice de la Orden, y ella era la que las provehia, y daba á sus Frayles en los Capítulos Generales.

Despues acá han tenido la dicha lición hasta nuestros tiempos Frayles desta misma Orden, y entre ellos el doctísimo Maestro Fray Baltasar Sorio, el Maestro Juan Isquierdo, que fué dos veces Provincial, y despues Obispo de la misma Iglesia; y el insigne Maestro Fray Luys Nadal, que tanto honró á esta Ciudad, despues de aber sido Provincial; y los Maestros Fray Antonio Pons, y Fray Luys Estela. Todos estos trae el Padre Diago. Sin estos han sido despues Letores en esta Catedral el Padre Maestro Fray Blas Verdú, hombre muy docto; y aora lo es el Padre Maestro Fray Chrisóstomo Bonamich, hijo desta Ciudad, que la ha tenido, y de ábito de Barcelona, que leyó antes Artes en Santa Caterina Martyr de aquella Ciudad, y Teologia en Perpiñan, y Lérida, y ha sido Prior del Convento de Perpiñan,

CAPÍTULO DIEZ Y SEYS

*De algunos Maestros en Teología, y personas
señaladas de la Orden de Predicadores
que han sido Colegiales en este
Real Colegio.*

EL muy Reverendo Padre Maestro Fray Baltasar Sorio Valenciano, hijo del Convento de San Onofre, que fué de los hombres mas doctos de su tiempo, y gran Religioso, y Vicario General de los Conventos reformados, siendo Lector de la Iglesia desta Ciudad de Tortosa, mas de 25 años, comencó á edificar el presente Colegio Real; y en el año de 1534, por Bula plumbea Apostólica, fué erigido, y nombrado el dicho Colegio, y en él fué dado por Rector el sobredicho Padre, y lo fué hasta el año de 1548, el cual murió en el Colegio, siendo de edad de cien años el de 1557, y está sepultado en la Iglesia nueva deste Colegio: el cual fué obra del cielo, y ordenada por la mano de Dios, porque el fruto, y provecho que deste Real colegio se ha sacado, y de cada día se saca, es cosa de grande admiración, y digna que por ella se hagan muchas gracias al omnipotente Dios, y á su primer fundador: porque en el libro que está en el Archivo deste Colegio Real, hecho para poner los nombres